

Aprendre a llegir, llegir per aprendre

Durant les darreres setmanes ha sortit a la palestra un tema educatiu de gran rellevància, la comprensió lectora, arrel de la notícia que situa el nivell de l'alumnat de Catalunya en aquest àmbit per sota d'altres comunitats autònomes i, molt per darrere dels països que encapçalen la llista. Al marge de la lectura políticoeducativa o els matisos que se'n puguin treure, és evident que planteja una reflexió urgent de les estratègies emprades per fomentar, no només l'hàbit lector, sinó la capacitat d'entendre les idees més rellevants d'un text. Ja que no hem d'oblidar que, dins del context educatiu, primer s'aprèn a llegir, per poder després aprendre llegint.

A la nostra escola, ja fa uns quants anys que realitzem un procés de revisió i reflexió de les nostres metodologies en funció dels resultats obtinguts a partir d'altres proves externes, com són les competències bàsiques, i de la pròpia valoració interna. I precisament en quant a comprensió escrita portem una dinàmica molt positiva respecte el nivell obtingut, que ens situa bastant per sobre de la mitjana, tant en llengua catalana com castellana. No pretenem pas, des d'aquest article, afegir-nos al debat del que s'està fent o no s'està fent bé, però sí que podem compartir la nostra experiència com la posada en marxa del nostre propi projecte educatiu lingüístic que ens permet, any rere any, mantenir-nos en un rang satisfactori.

El primer contacte amb la lectura comença durant l'etapa Infantil, però molt abans de començar a interpretar grafies i fonemes. Fomentar una bona adquisició del llenguatge esdevé una prioritat durant les edats primerenques, ja que el cervell neurotípic de l'ésser humà està programat des del naixement per aprendre a parlar, però no per llegir. Així, afavorim tot un seguit de situacions que estimulin el llenguatge i afavoreixin l'adquisició de vocabulari. Com diu la pedagoga i doctora en Filosofia i Ciències de l'Edu-

ciació Anna Forés, els infants han de parlar, parlar i parlar, i per fer-ho necessiten vocabulari. Si vull aconseguir que una criatura sàpiga llegir, ha de parlar molt. A través dels contes, la música, les assemblees o el repàs de rutines, els nens i nenes desenvolupen les seves habilitats lingüístiques i comencen a identificar de manera natural i espontània els símbols que corresponen als sons; les primeres lletres. Respectant el ritme maduratiu de cada criatura, i de manera progressiva, es van introduint diferents grafies i fonemes fins arribar a la lectura sil·làbica. Tot aquest procés es realitza a través del joc i dintre d'un entorn favorable de confiança i seguretat, factors indispensables en qualsevol context d'aprenentatge.

Però per poder iniciar el procés de lectoescriptura de manera integral necessitem esperar que el cervell hagi desenvolupat les regions parietals i sobretot temporals, procés que coincideix ja amb l'etapa primària. Per tant és durant aquesta edat que treballem de manera més explícita els mecanismes per comprendre, analitzar i inferir la informació obtinguda, amb la finalitat de crear nous significats a partir dels coneixements previs. Aquest procés d'aprenentatge es du a terme de manera transversal i interdisciplinària a través de diferents àrees, però s'emmarca dintre de l'àmbit

lingüístic, concretament mitjançant el projecte Engrescat.

Un dels pilars d'aquesta proposta és el Pla Lector. Aquest consisteix en disposar d'una franja de mitja hora diària per llegir, prioritzant la lectura en veu alta durant els primers cursos, degut als beneficis que se n'obté, tant a nivell emocional com cognitiu, (Forés, A. et al. (2023). Els beneficis de la lectura en veu alta. La Galera.), però oferint també moments de lectura individual. Des dels diferents cicles, es proposen dinàmiques d'intercanvi de llibres i espais de crítica literària, per tal que siguin els propis nois i noies el que aconsellin i encomanin el gust de la lectura a la resta. Una altra iniciativa que destaquem és l'apadrinament lector; un moment de trobada entre diferents cursos i etapes per tal de treballar les relacions interpersonals i fomentar el vincle emocional entre l'alumnat a través de la lectura.

En quant al treball de la comprensió lectora pròpiament dit, apostem per un enteniment funcional de la llengua, és a dir, una interpretació de diferents formats literaris per tal d'entendre i considerar el món que els envolta a través de la lectura. La participació en una obra de teatre, les instruccions per explicar un joc, una recepta de cuina, un article divulgatiu, l'entrevista a un personatge d'interès o la

interpretació d'un gràfic de dades després de les eleccions. Qualsevol tipologia textual esdevé una oportunitat per operar amb la informació, sempre i quan estigui contextualitzada.

Per últim, cal remarcar que disposar d'una bona competència comunicativa passa per, no només comprendre un text, sinó també poder-se expressar, tant a nivell escrit com oral, de manera correcta, coherent i adequada al context i a l'interlocutor. Educar-los en l'esperit crític, l'empatia i la consciència social i cultural, s'ha convertit en un dels eixos principals del nostre projecte educatiu. Aquestes dimensions no han estat pas revisades amb la prova PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study), la citada en l'article que ha esclatat als nostres mitjans de comunicació darrerament, però potser caldria tenir-les en compte per fer-nos una idea més general de les habilitats lingüístiques del nostre alumnat.

COL·LEGI SANTA DOROTEA

Passeig Sant Joan Bosco, 24
08017 Barcelona

T. 93 203 28 92
sarria@salesianes.org

www.salesianes.cat